

Nýtt navn og snið:

Barnablaðið eitur nú Snirr og Strok

Smærri og størri børn fáa í framtíðini tvey bløð í einum ístaðin fyri Barnablaðið, Snirr til tey smáu og Strok til tey størru.

TURID KJØLBRO

Barnablaðið, sum Bókadeild Føroya Lærarafelags hevur givið út í samfull 43 ár, hevur nú broytt navn og snið. Tað er bytt sundur í tvey, Snirr til tey smáu og Strok til tey størru børnini.

Fyri summarfrítíðina skrivaði Barnablaðið út navnapping, har sóknast var eftir nýggjum navni til blaðið til tey yngri og tey eldru. Ikki nógv uppskot komu inn. Bæði Snirr og Strok eru einföld og snøgg orð, og færa ein at hugsa um ferð, flog og bráðligar rørsur.

Í Snirri eru søgur, sum børn hava skrivað, nógv ítriv og nógvir kappingar. Við visindamanninum Gløgga Bobb, sum Sonni Smith hevur skrivað, ber til at fara niðar á havsins botn, og í blaðnum greiðir hann frá krossfiski, igulkeri og slangstjørnu.

Og atlantirsin Regin Vágadal er eisini við. Til ber

hjá børnum at gera av, hvør ynskmynd verður prentað í komandi bløðum sum plak.

90 ára føðingardagurin hjá Klaksvík kommunu er lýstur í blaðnum í myndum. Dagurin vardi í heilar fimm dagar og tiltøkini vóru nógv. Serliga varð nógv gjørt burtur úr tiltøkum til børn.

Dunnaldur kemur ikki longur út sum teknirøð á føroyskum, men hann eigur

eina síðu í Snirri. Ein síða er um Skapanina í Bíbliuni og somuleiðis ein um upp-gávusíðuna Krabban.

Umframt nýtt navn hevur Barnablaðið fingið nýggjan búa. Blaðið verður nú prentað í litum, og góðir møguleikar eru at gera blaðið meiri áhugavert og spennandi. Bláðstjórni heitir á børn um at vera við at gera blaðið meiri spennandi, um at brúka hugflogið og hjálpa til at seta lit á

blaðið. Eitt nú við at senda myndir inn sum børn hava tekið.

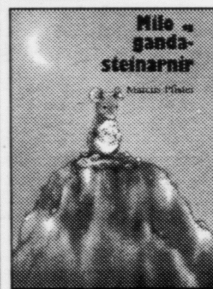
Strok

Í Stroki, sum er hin helm-ingurin av blaðnum og ætlaður størri børnum, er nógv forvitnisligt. Framyvir verður ein evnisgrein í blaðnum og í hesum er tað um týdningin av at eta rætt. Í hesum sambandi er prát við Sigríð Dalsgaard, húsarhaldslærara í Havn, og Jensu Heinesen, lærara í Klaksvík. Ein søga er um Renato úr Brasilia, sum er 13 ár og bil-smiður. Teknisøgan um vinirnar, skúlan og kærleikan er við, um sterkastu menninar á ólavsku, Blits um tey kendu. Og eisini her heitir blaðstjórni á lesararnar um at gera sítt til at fáa eitt gott og áhugavert blað.

Í blaðstjórni í Snirri og Stroki sita Niels Jákup Thomsen, Beinta Johannessen og Páll Isholm.

Tríggjar nýggjar barnabækur

Milo og gandasteinarnir

Milo og gandasteinarnir er heiti á nýggjari bók, sum Bókadeild Føroya Lærarafelags gevur út. Hon er ætlað børnum í aldrinum 4-7 ár.

Á eini lítli oyggj úti á opnum havi finnur músin Milo okkurt heilt sjáldsamt í eini djúpari sprungu. Hvussu fer hesin fongur at ávirka lívið hjá Milo og hinum músunum? Verður hann teimum til gleði ella grát? Tað sleppur lesarin sjálvur at gera av. Á miðjari leiðini skilur søgan seg sundur í tveir endar: tann góða endan og tann syrgiliga. Hetta er ein hugvekjandi søga, ið vil vísa á, hvussu tær avgerðir vit taka í umhvørvismálum, kunnu ávirka framtíðina á jørð.

Marcus Pfister hevur skrivað og Óla Jákup Niclasen hevur týtt til føroyskt.

Snildi Pætur

Snildi Pætur, sum er ætlað børnum í aldrinum 8-12 ár, er skrivað av kenda svenska hövundinum Sven Wernström. Hann hevur skrivað

hópin av barnabókum síðstu 40 árin. Dánjal Jákup Jørgensen hevur týtt bóka úr danskum og Claus Deleuran hevur myndprýtt.

Visti tú, hví breið og mjólk altíð standa innast í sjálvstøkuhandlum? Ella hví vit hava fingið mammudag og pápadag? Ella hví klædnasniðið skiftir alla tíðina og hví smá plastleiku eru til dømis í maisflykrupakkum?

Les Snilda Pætur og finn

út av tí. Bókin er løtt og skemtingarsom - og tú fært nógv at hugsa um. Kanska verður tú eisini eitt sindur klókari...

Snildi Pætur er faðir- og móðurloysingur, sum tíðliga áðanar, at tað loysir seg ikki at gera kropsligt arbeiði. Av tilvild gerst hann ráðgevi hjá einari røð av stjórum, sum allir eita okkurt Múllar. Pætur verður ovurrikur, men sum vera man í hesari ævintýrkendu søguni áðanar hann eisini, at ríkið ikki er tað sama sum eydna.

Góða nátt, Gorillan

Djóravørðurin í djóragarðinum sigur djórurum góða nátt eftir loknan arbeiðsdag. Ikki ansar hann eftir, at lítla gorillan tekur lykarnar úr belti hansara og letur búri upp. Heima í songini hjá djóravørðinum og konu hansara verður nútíðarligt at liggja, men konan finnur uppá ráð.

Peggy Rathmann hevur skrivað og Niels Jákup Thomsen hevur týtt til føroyskt úr-enskum. Bókin er ætlað børnum 0-3 ár.

Fyrilestur um slagtilburð

Í sambandi við at 1998 er lýst at vera Heilaár í Føroyum, hevur Heilafelagið fingið Tom Skyhøj Olsen, yvirlækna í neurologi á Bispebjerg sjúkrahúsi og formaður í Hjernesagen í Danmark, til Føroya at halda almennan fyrilestur um apopleksi (slagtilburð)

Tom Skyhøj Olsen hevur í mong ár arbeitt aktivt við at betra korini hjá teimum, ið verða rakt av apopleksi, bæði sum lækni og formaður í Hjernesagen, hann ferðast javnan runt í landinum og heldur fyrilestrar um apopleksi.

Apopleksideildin á Bispebjerg sjúkrahúsi, har hann starvast, er tann mest framkomna í Danmark í viðgerðini av sjúklingum við apopleksi.

Blóðtøppur í heilanum og heilabløðing

Einir 12.500 danir fáa hvørt ár apopleksi (slag). Vit hava eingi almenn hagtøl fyri hvussu nógv verða rakt í Føroyum. Mett verður at týttleikin er nakað tann sami í mun til fólkatalið. Hetta rakar serliga fólk yvir 65 ár. Seinasta árið eru stór framstíg gjørd í hesi viðgerð, og mong fólk er í dag á lívi, sum hava havt apopleksi.

Hvat er apopleksi?

Hetta er eitt felagsheiti fyri blóðtøpp í heilanum og

heilabløðing. Vit nevna hetta ofta slagtilburð. Blóðtøppur í heilanum er vanligasta atvoldin.

Hóast heilin bara vigar umleið 1,3 kg, so nýtir hann 20% av súreivnum í kroppinum. Men hóast stóra súreivnis- og orkutørvin, so hevur hann ongar goymslur og má tí alla tíðina fáa nýtt súreivni við blóðinum. Apopleksi er vandamikið, tí tøppurin ella bløðingin, forðar blóðinum at renna út í heilakynurnar. Varar súreivnistrotið bara fáar minuttir, so farast heilakynurnar skjótt. Tí er skjót viðgerð alneyðug. Heilablóðtøppur kemur serliga av æðrakálking í heilafvæðrunum ella hálsfávæðrunum.

Hvørji eru sjúkueyðkennini við apopleksi?

Apopleksi vísir seg oftast við eitt ella fleiri sjúkueyðkenni, sum koma bráðliga.

* Lamni í aðrari síðu
* Muðurin blívur skeivur

* Talutrupulleikar
* Svølgtrupulleikar
* Sjónin ávirkast
* Følförstýrlisir
* Tilvitskan ávirkast
* Ringur høvudverkur
* Onnur goymd eyðkenni
Tey einstøku eyðkennini eru tengd at rakta økinum í heilanum og eru tí ikki altíð líka hjá teimum, ið verða rakt av apopleksi.

Hvussu verður apopleksi viðgjørt?

Tað er umráðandi, at tann, ið raktur verður av apopleksi, kemur undir læknahond skjótast tilber, viðgerðin teir fyrstu tímararnar aftan á slagtilburðin er av alstórum týdningi í royndunum at bjarga heilakynunum.

Somuleiðis hevur tað stóran týdning fyri fólkekan, at uppvenjingin byrjar skjótast tilber. Uppvenjingin verður framd av røktarstarvsfólki, fysioterapeutum, ergoterapeutum og talulærara.

Kann apopleksi fyrbyggjast?

At liva sunt er umráðandi, t.v.s. ikki roykja, eta sunnan mat (minni feitt og meiri grønmeti, frukt og groft breið) og røra seg nóg mikið. 1-2 gløs av víni ella øli dagliga er í lagi, men størri nýtsla av alkoholi økir vandan fyri apopleksi.

Umráðandi er at fáa blóðtrýstið kanna regluliga hjá lækna, tí av høgt blóðtrýsti er týðandi vandaorsøk til apopleksi.

Sunnari lívsháttur og heilivágur kunnu lækka av høgt blóðtrýsti. Vandin er eisini størri, hevur ein fyrr havt apopleksi ella TCI, hevur sukursjúku ella óregluligan hjartaslátt.

Í hesum førum er fyrbyggjag ógvuliga umráðandi.

Fyrilestur hjá Tom Skyhøj Olsen verður hildin í veitsluhøllini á Landsjúkrahúsinum 19. sept kl. 15 og varar tveir ferðir 45 min.